

องค์ความรู้เรื่อง แบบฉบับเกษตรกรไร่นาสวนผสม

ผู้ให้ความรู้ นายแต่ง คงทน วิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร บ้านจัวงาม หมู่ที่ 2 ต.ซึ้ง อ.เวียงสา จ.น่าน

วันที่ถอดองค์ความรู้ 19 มิถุนายน 2559

ผู้บันทึกและถอดองค์ความรู้ นางสาวฐิรชญา ปินทองกลาง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

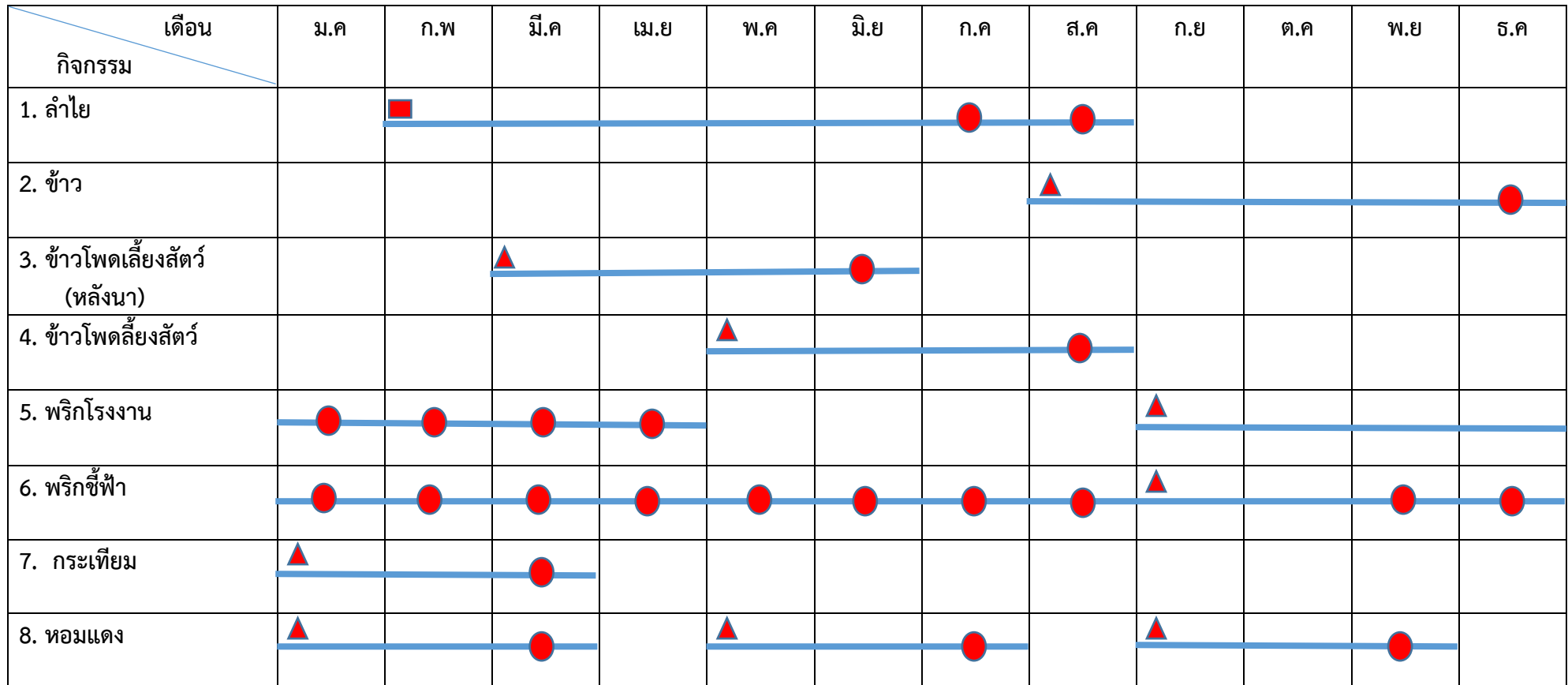
ลุงแต่ง คงทน ได้เล่าถึงความเป็นมาก่อนที่จะมาเป็นไร่นาสวนผสมว่า พื้นที่การเกษตรก่อนหน้านี้นี้ได้ปลูกข้าว และข้าวโพด พื้นที่ 14 ไร่ 1 งาน 83 ตารางวา จนถึง พ.ศ.2520 พื้นที่ปลูกข้าวโพด 10 ไร่ คุณแต่ง คงทน ได้ปรับเปลี่ยนเป็นการปลูกลำไย ควบคู่กับการปลูกข้าว ต้นลำไย 250 ต้น เจริญเติบโตสมบูรณ์เพราะเป็นพื้นที่ดินดำน้ำดี เมื่อเข้าสู่ปีที่ 4 พ.ศ. 2524 เกิดภัยพิบัติอุทกภัยขึ้น น้ำท่วมขังพื้นที่สวน จึงทำให้ต้นลำไยรากเน่าเสียหาย 100 ต้น จนในที่สุดคุณแต่ง คงทน ได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่และเพิ่มชนิดพืชเพื่อให้มีรายได้ตลอดทั้งปี มีการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตร ด้วยความเป็นคนที่ขยันใฝ่รู้ จึงได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและหลักการทำการเกษตรที่ปลอดภัยทั้งตัวเกษตรกรผู้ทำและผู้ซื้อผู้บริโภค จึงนำความรู้ที่ได้รับการอบรมและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนำมาสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่

เริ่มจากการปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ปลูกข้าวพันธุ์ กข.6 ไร่ขยายและเพื่อบริโภค ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปลูกพริกโรงงาน พริกชี้ฟ้า มะม่วงหิมพานต์ กระเทียม หอมแดงโดยไม่ใช้สารเคมี การขุดบ่อเลี้ยงปลา ทำพืชผักสวนครัว ลดการใช้ยาฆ่าหญ้าแต่หันมาตัดหญ้าเพื่อช่วยในการอนุรักษ์ดิน เลี้ยงไก่พื้นบ้าน นำเอามูลสัตว์มาทำปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี มีการใช้น้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยมีแนวคิดที่แตกต่างจากเศรษฐกิจพอเพียง คือการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ไร่ใช้เอง กินเอง เหลือแล้วจึงจำหน่ายเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว แต่ของลุงแต่ง อาจสวนทางไปบ้าง คือ มุ่งเน้นหารายได้ให้ครอบครัว แต่ก็มีของไว้กินไว้ใช้ ไม่ต้องซื้อหา ก็ถือว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวด้วยเหมือนกัน แต่กิจกรรมแต่ละอย่างก็เป็นที่งานหนักลุงแต่ง เลยให้คิดที่แกยึดไว้ว่า ขยัน และอดทน บวกกับการพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ที่สำคัญที่สุดคือกำลังใจที่ได้จากครอบครัว

ในพื้นที่ 14 ไร่ 1 งาน 83 ตารางวา แห่งนี้ของคุณแต่ง คงทน ยังเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้กับผู้สนใจและเกษตรกรนำไปใช้พัฒนาการเกษตร สามารถลดต้นทุนเพิ่มรายได้ ขยายโอกาส เป็นการพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้การลดใช้สารเคมีอันตรายต่างๆและเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ปลอดภัยจากสารเคมีทั้งยังเป็นการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค

ลุงแตง ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรในหลายเรื่อง อย่างเรื่องการปลูกพืชหมุนเวียนข้าว, ข้าวโพดหลังนา, พริกโรงงาน, พริกชี้ฟ้า, กระเทียม, หอมแดง มีการชุดบ่อเลี้ยงปลากินพืช ปลานิล ปลาตะเพียน ปลายี่สก น้ำจากบ่อนำมาใช้ในแปลงข้าวโพดหลังนา(ช่วงแล้ง)โดยใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน โดยลุงแตงได้แนะนำวิธีลดต้นทุนที่ใช้ในสวนว่า

1. ให้ใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
 2. ไม่เผาตอซังข้าว และข้าวโพด แต่ใช้วิธีการไถกลบ และปลูกปอเทืองพืชปรับปรุงบำรุงดิน
 3. นำพืชสมุนไพรมาผลิตเป็นสารสกัดไล่แมลง แทนการใช้สารเคมี
 4. หมั่นดูแล ตรวจสอบแปลงพืชด้วยตัวเองบ่อยๆ เพื่อป้องกันการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช
- ลุงแตงได้ให้ตารางการปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากสวน ทำให้ทราบรายได้ที่ยั่งยืน ดังนี้

ตารางปฏิทินการปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิตพืช

หมายเหตุ : สัญลักษณ์ ■ = ระยะออกดอก ▲ = การปลูก ● = การเก็บเกี่ยวผลผลิต

รายได้จากกิจกรรมการเกษตร

ตั้งแต่เดือน มกราคม 2558 – มิถุนายน 2559

กิจกรรม	พื้นที่	จำนวน	ผลผลิต กก./ไร่	รายได้ (บาท/สัปดาห์/เดือน/ปี)
ข้าว	4 ไร่	-	1,000 กก.	44,600/ปี
ลำไย	5 ไร่	150 ต้น	2,550 กก.	200,100/ปี
มะม่วงหิมพานต์	1 ไร่	50 ต้น	-	ยังไม่มีผลผลิต
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (หลังนา)	2 ไร่	-	700 กก.	7,450/ปี
<u>แปลงพืชหมุนเวียน</u>				
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4 ไร่	-	900	17,050/ปี
พริกโรงงาน	2 ไร่	-	1,500 กก.	40,500/ปี
พริกชี้ฟ้า	2 งาน	-	1,200 กก.	16,300
กระเทียม	1 ไร่	-	1,000 กก.	11,600
หอมแดง	1 งาน	-	1,500 กก.	6,000
			รวม	343,600
			ค่าใช้จ่ายอื่นๆเช่น ค่าไฟ,วัสดุอุปกรณ์,น้ำมันเชื้อเพลิง,กากน้ำตาล ปุ๋ยคอก	10,200
			รวมเป็นเงิน	333,400

รายการ พืช	ค่าใช้จ่าย					รวม ค่าใช้จ่าย (บาท)	รายได้ (บาท)	คิดเป็นเงิน (บาท)
	ค่าเมล็ดพันธุ์	ค่าไถ/ค่าหยอด /ขึ้นแปลง	ค่าแรงงาน (ปลูก/เก็บ เกี่ยว	ค่าปุ๋ย/สาร โปแตสเซียม ฯ	พลาสติก			
1. ข้าว	-	4,400	3,000	-	-	7,400	52,000	44,600
2. ลำไย	-	-	20,000	9,400	-	29,400	229,500	200,100
3.ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (หลังนา)	850	1000	900	1,000	-	3,750	11,200	7,450
4.ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	1,750	2,000	1,500	2,000	-	7,250	24,300	17,050
5.พริก โรงงาน	900	800	-	2,000	800	4,500	45,000	40,500
6. พริกชี้ฟ้า	500	200	-	1,000	-	1,700	18,000	16,300
7. กระเทียม	-	-	-	1,000	-	1,000	12,600	11,600
8. หอมแดง	-	-	-	-	-	0	6,000	6,000
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น								343,600

ตารางรายได้และรายจ่ายกิจกรรมไร่นาสวนผสม

ความคิดเห็นของผู้บันทึก

จากการพูดคุยกับลุงแตง คงทน ทำให้เราได้แนวความคิดใหม่ๆ หลายๆ อย่าง สำคัญที่สุดคือการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง แครู้จักการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่าและต้องปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้วัสดุที่หาได้ในสวน ปลูกพืชผักหมุนเวียน มีรายได้และเอาไว้รับประทานเอง ไม่ต้องซื้อหา เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของตัวเอง และครอบครัวไปในตัว การดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม ถึงจะเป็นงานที่หนักแต่มีคนในครอบครัวเป็นกำลังใจให้เพียงแค่นี้ชีวิตลุงแตงก็มีความสุขแล้ว

ภาพกิจกรรม

ลำไย

ต้นลำไยอายุ ๓๘ ปี จำนวน ๑๕๐ ต้น ในพื้นที่ ๕ ไร่

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

มะม่วงหิมพานต์

มะม่วงหิมพานต์ อายุ ๓ ปี จำนวน ๕๐ ต้น ในพื้นที่ ๑ ไร่

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์(หลังนา) พื้นที่ ๒ ไร่ ให้น้ำโดยใช้ระบบสปริงเกอร์

พริกโรงงาน,พริกชี้ฟ้า

พริกโรงงาน(พันธุ์เขียวมณี) พื้นที่ ๒ ไร่ และพริกชี้ฟ้า ๒ งาน

ใช้ระบบน้ำหยดในแปลงพริก

กระเทียม,หอมแดง

กระเทียมและหอมแดงในพื้นที่ ๑ ไร่ ๑ งาน

ด้านปศุสัตว์

เลี้ยงไก่พื้นเมือง

ด้านประมง

เลี้ยงปลานิล,ปลาตะเพียน,ปลายี่สก เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน พื้นที่ 1 งาน 83 ตารางวา

การเลี้ยงกบในกระชังใต้ต้น

ทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง โดยใช้เศษพืชหรือวัสดุเหลือใช้ มูลสัตว์

การผลิตน้ำหมักชีวภาพ ร่วมกับสารเร่ง พ.ด เพื่อใช้เป็นปุ๋ย

เป็นวิทยากรบรรยายการผลิตลำไยคุณภาพ

